

השלום והבית

דרשני הדורות ניסו למצוא קשרים בין חג החנוכה לבין פרשיות השבוע שחלות בתוכו. שנה זו מציבה אתגר כפול מחמת העובדה שישנן שתי שבתות. אף אנו נלך בדרך של קשירת רעיון מסויים בין הפרשה לבין החג. **במרכז של חג החנוכה עומד הבית**. הרמב"ם מנסח את ההלכה באשר להדלקת הנר באופן הבא: "מצותה שיהיה כל בית ובית מדליק נר אחד" (הלכות חנוכה ד', א'). הרמב"ם מסתמך על דברי הברייתא: "מצות נר איש וביתו". אין כאן המקום להאריך במשמעות הלכה זו אך די ברור שיש כאן מצוה שקשורה להווי של הבית. אין כאן מצוה להדלקה אישית בלבד אלא מצוה המוטלת על הבית. מהי הסיבה שהבית כל כך מרכזי במצוה זו? דומה שכאשר מעיינים בדברי הרמב"ם המתאר את הרקע ההיסטורי של חנוכה ניתן למצוא תשובה לכך. בין שאר תיאוריו המפורסמים של הרמב"ם בתחילת הלכות חנוכה הוא מתאר את מה שעשו היוונים לבית המקדש. וכך הוא אומר: "ונכנסו יוונים לבית המקדש ופרצו בו פרצות וטימאו הטהרות". נושא טימא הטהרות הינו מוכר, אך מהן הפרצות שפרצו היוונים. הדבר מתבאר על פי המשנה במסכת מידות (ב', ג') שם מופיע שהיוונים פרצו 13 פרצות במחיצה שנקראה "סורג". מחיצה זו הייתה המקום שממנו ואילך היה אסור לנוכרי להיכנס. בפריצת הפרצות ניסו היוונים לבטל את רעיון הקדושה ולפרוץ את המסגרת של בית המקדש. תגובתם של חז"ל לכך הייתה מקורית ויצירתית. אם היוונים חושבים שניתן לפגוע בליבו של עם ישראל על ידי פגיעה בבית המרכזי, התשובה תהיה הקמת **בתי מקדש רבים** על ידי הדלקת נרות **בכל בית ובית**. בחג החנוכה כל בית הופך להיות בית מקדש. מכאן חשיבותו הרבה של הבית במצות החג. רעיון זה מקבל משמעות מיוחדת בהלכה שבחר הרמב"ם לסיים את הלכות חנוכה, וזה לשונו: "היה לפנינו נר ביתו (=נר שבת) ונר חנוכה, נר ביתו קודם משום שלום ביתו... גדול השלום שכל התורה ניתנה לעשות שלום בעולם." (הלכות חנוכה ד', יד'). כיון שבחג החנוכה אנו הופכים את הבית לבית מקדש מלמד אותנו הרמב"ם שישנו תנאי מקדים כדי להצליח בבנייה זו. התנאי הוא להבין שלפני שבונים את נדבך הקדושה צריך לדאוג שהבית יושתת על אדני השלום. אין הקב"ה מעוניין בקדושה שאין בה שלום ולכן נר שבת קודם לנר חנוכה.

איך רעיון זה מתקשר לפרשתנו? פרשת וישב מתארת את התהליך הארוך והמייגע של בניית בית ישראל. ברור לכל שבבית זה היו אמורים להיות מונחים יסודות של קדושה, אך מעיון בפרשתנו ניתן לראות מדוע בנייה זו כשלה בראשית הדרך. שמעתי פעם מאחי דניאל דיוק יפהפה באשר לשורש של העימות בין האחים ליוסף. יוסף נשלח על ידי אביו ונאמר לו כך: "לך נא ראה את **שלום אחיך**", ואילו כאשר פוגש יוסף את האיש והוא נשאל על ידו מה רצונו, הוא עונה כך: "את אחי אנכי מבקש". דומה שיוסף שכח את העיקר והוא: "את **שלום אחי** אנכי מבקש". ייתכן להניח שאילו יוסף חיפש את שלום אחיו, ייתכן שהיה נמנע המצב המתואר בראשית הפרשה במילים: "ולא יכלו דברו לשלום". הנה כי כן יוצא לדרך ביתו של יעקב, אך נעדר ממנו המרכיב המרכזי שיוכל להיות יסוד לבית של קיימא והוא השלום. ייתכן שדבר זה בא על תיקון וכאשר מגיעים האחים למצרים והאיש הממונה על בית יוסף מרגיע אותם באומרו: "**שלום לכם** על תיראו", ואף יוסף פונה אליהם באופן הזה כנאמר: "וישאל להם **לשלום**". בחג החנוכה אנו מלמדים את עצמנו כיצד ליצור קדושה בכל בית ובית. פרשת השבוע והשבתות שחלות בתוך חנוכה מלמדות אותנו להקדים את השלום לבנייה ובכך להביא לידי בניית בית מקדש מעט בכל בית, ובסופו של דבר להביא לבניית בית המקדש.

שבת שלום וחנוכה שמח,

הרב יוני מנהל בית הספר